

Beaufort 21
Kunst in een
opwarmende
wereld

P52-53

Het ontbijt
In de tuin van
dirigent Philippe
Herreweghe

P55

Verder

Vrije tijd, Wetenschap & Cultuur | DE TIJD zaterdag 29 mei 2021

Wim Opbrouck en zijn manager Tania Berkovitch, met wie hij samen het Instituut voor Onderzoek van de Betovering der Zeeën oprichtte. © JONAS LAMPENS

‘Als de hele wereld
weer opengaat, ga ik
in zelfgekozen isolement
op de Noordzee’

Wim Opbrouck voelt al zijn hele leven zoveel liefde voor de zee dat er ooit een project van moest komen. In het najaar gaat de acteur en televisiemaker, gesteund door kunstenaars, wetenschappers en ondernemers, op expeditie om de ‘betovering der zeeën’ te onderzoeken. Dat moet uitmonden in een film. Maar beginnen doet hij met een podcast. **P50**

Verder

Ik ben werkelijk betoverd door de gedachte aan een quarantaine op het water.

Wim Opbrouck
Acteur en televisiemaker

THOMAS PEETERS

En vrijdagochtend voor de kust van Oostende. De havenmeester van de Koninklijke Jachtclub vaart zijn kleine zodiac over het kalme Noordzeewater. Aan boord: acteur en tv-maker Wim Opbrouck en zijn manager Tania Berkovitch. Op de terugweg naar de jachthaven onderschept de scheepvaartpolitie ons. ‘Waar zijn jullie reddingsvesten? Vergeten? Ga dan maar snel weer aan wal’, roepen twee agenten vanop het voordek. Een twinkeling verschijnt in de ogen van Opbrouck. ‘In de drie jaar dat we met dit project bezig zijn, is het de eerste keer dat we op zee komen. En dan gebeurt zoiets.’

Het project waarover de 53-jarige acteur en televisiemaker het heeft, luistert naar de dichtelijke naam Instituut voor Onderzoek van de Betovering der Zeeën. Het IOBZ is een ontmoetingsplaats tussen wetenschap, economie en kunst. Zo staat het in de oprichtingsakte die het duo voor onze neus schuift in het restaurant van de jachtclub. ‘Het IOBZ wil zowel de verruk-

king en de blijdschap als het ernstige en acute lijden der zeeën bestuderen en delen’, klinkt het met enig gevoel voor dramatiek.

Het eerste grote project van het instituut is een film over de geheimen van de Noordzee. Opbrouck en Berkovitch maken hem samen. De twee West-Vlamingen ontmoetten elkaar 25 jaar geleden op de set van de televisieserie ‘Windkracht 10’. Zij als productieleidster, hij als acteur. Later werd ze zijn manager. Het IOBZ is evenzeer haar kind als het zijne, benadrukt Opbrouck.

‘We kwamen er tijdens die opnames achter dat we allebei even zot zijn van de zee. Mijn peter had een zeilboot in Nieuwpoort. Hij was een echte zeiler die kon navigeren met een sextant en de zeven wereldzeeën heeft afgevaren. Als kind ging ik vaak met hem mee. (slaat op tafel) We aten dan altijd cassoulet in blik met verse garnalen. Die maritieme wereld was heel divers en meertalig. Het bootje van mijn parrain lag vol met boeken over de zee. Dat deed me dromen over het leven op zee en onder water.’

Berkovitch werd als ‘kustekind’ dat op-

groeide in Raversijde vooral getroffen door de ogenschijnlijke rust die de zee uitstraalde. Later verschoof haar blik naar haar onverwoestbare kant. ‘De zee is onvoorspelbaar, ze wint altijd’, zegt ze. Door ‘Windkracht 10’ werd Berkovitch zich voor het eerst bewust van de menselijke bedrijvigheid op zee. Ze kijkt door het raam van de jachtclub. ‘Vanuit onze comfortzone aan land hebben we niet door dat de zee één grote verkaveling is van windmolenparken, mosselboerderijen en onbemande platformen. Het is onze elfde provincie. Er werken mensen in die elfde provincie. Zij geven hun leven en passie voor de zee. Hun verhalen willen we optekenen.’

Cousteau en Herzog

De twee kapiteins van ‘De 11de Provincie’ - de voorlopige werktitel van de film - spraken de voorbije jaren met tientallen mensen die op en rond de Noordzee werken: wetenschappers, onderzoekers, de baggeraars, marinebiologen, kunstenaars met eenzelfde liefde voor de zee, zelfs een maritiem historicus die onderzoek doet naar kapersbrieven. Enkelen van hen worden de

bemanningsleden van de expeditie.

Vanaf dit najaar wil Opbrouck zich in verschillende fases afzonderen op de Noordzee. Inspiratiebronnen zijn Jacques Cousteau en Werner Herzog met zijn Antarcticafilm ‘Encounters at the End of the World’. ‘De documentaire van Herzog geeft een magnifieke indruk van het leven op de Zuidpool, zowel van de wetenschappers die daar onderzoek doen als van de bewoners en de natuur.’ En Cousteau is Cousteau natuurlijk. ‘Als kind verslond ik zijn films en boeken over de onderwereld.’

Anders dan bij de Franse ontdekkingsreiziger met zijn Calypso-boot gebeurt de IOBZ-expeditie niet vanop een vast schip. ‘Dat is te duur, tenzij iemand zich na dit artikel alsnog aandient met zijn boot’, lacht Opbrouck. De film speelt zich sowieso op verschillende locaties af. Het basecamp bevindt zich op de Marinebasis van Zeebrugge, waar het oude Belgica-onderzoeksschip voorlopig nog ligt. ‘Om daar te filmen zijn vergunningen nodig. We maken het ons niet gemakkelijk, maar dat is wat ik wil zien.’

Hij laat zich ook opsluiten op het beruchte stopcontact van de hoogspanningsbeheerder Elia. Dat schakelplatform staat op 40 kilometer van de kust en bundelt de elektriciteit van vier offshore windparken. Voor het eerst krijgt iemand exclusief de toestemming van Elia om te overnachten op het platform. ‘Als de hele wereld weer opengaat, ga ik in zelfgekozen isolement op de Noordzee. Ik ben werkelijk betoverd door de gedachte wat zo’n quarantaine met me doet. Ik wil er tekenen en schrijven, en een fotograaf uitnodigen die de nevel van de zee vastlegt. Ik zou er ook graag een tafeltje zetten en met de minister van de Noordzee over visserijquota praten.’

Hetzelfde wil de acteur graag doen op het Westhinder-platform voor de kust van De Panne. Dat meetstation monitort onderwatergeluid in de Noordzee. De Britse kunstschilder William Turner bracht hem op het idee zich op zo’n onbemand platform terug te trekken. ‘Voor zijn allermooiste marines liet hij zich vastbinden aan een mast van een windjammer om de storm te voelen. (lacht) Zulke nutteloze bedevaarten, daar houden artiesten enorm van.’

Het stopcontact van Elia ligt zo’n anderhalfuur buiten de kust. De acteur moet samen met zijn filmcrew een zware opleiding van vier dagen volgen. ‘De opleiding wordt zeker het begin van de film. Ik zie dat in het beste geval met de vijfde van Mahler eronder. (lacht) Ik wil het echt verheffen tot kunst. Mijn waarnemingen liggen in de verbeelding.’

Andere mogelijke stopplaatsen van de expeditie worden de zandbank met oorlogsmunitie voor de kust van Knokke en de zeeboerderij van Colruyt. De acteur zou ook heel graag een wandeling door de Kanaaltunnel maken en halverwege bij een kop thee met een eilandbewoner van gedachten wisselen over de invloed van de brexit op de territoriale wateren.

Geen blanco cheque

Al die ideeën moeten uitmonden in een film van twee uur, die eventueel als driedelige tv-serie te verkopen is aan zenders in België en daarbuiten, maar die evengoed wordt aangeboden bij Netflix of Discovery Channel. De premièredatum ligt al vast: het filmfestival van Oostende in 2023.

De zoektocht naar geld is aan de gang. Opmerkelijk is dat het duo de bekende financieringskanalen voor audiovisuele projecten links laat liggen. Dat was eerst niet de bedoeling. Tijdens een eerste verkenningronde bij enkele omroepen was er geen interesse. Het project zat nog in een embryonale fase. ‘Een expeditie op de Noordzee, wie ligt daar wakker van?’, zeiden ze. Dat kregen we ook te horen toen

Luister naar
‘Expeditie Noordzee’

Het Instituut voor Onderzoek van de Betovering der Zeeën (IOBZ) en De Tijd slaan de handen in elkaar. In de podcast ‘Expeditie Noordzee’ nemen acteur Wim Opbrouck en journalist Stephanie De Smedt u mee op een tocht door onze elfde provincie. En tot ver daarbuiten. Van geautomatiseerde surfplanken en zeerobots om onze grenzen te verdedigen over een kapotgerukte kabel van 600 miljoen euro tot verloren sondes in Antarctica, bizarre zeewezens en een losgeslagen knollenplukker op de bodem van oceaan.

Beluister de eerste van vier afleveringen maandag op uw favoriete podcastkanaal.

De artikels uit de Tijd-reeks over de Noordzee vindt u op tijd.be/zeconomie.

Tania Berkovitch en Wim Opbrouck, de oprichters van het IOBZ. © JONAS LAMPENS